

Ainevaldkond	Sotsiaaalained
Kursuse nimetus	MAJANDUS JA MAAILMAPOLIITIKA. Ühiskonnaõpetuse II kursus
Eelduskursused	Puuduvad
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutist) tundi: kontakttunnid, iseseisvad tööd
Õpetamise aeg	12. klassis 2023/24 õa
Kursuse eesmärgid	Õpilane 1) mõistab, väärtustab ja kaitseb inimõigusi ning põhivabadusi; austab demokraatia põhimõtteid; 2) märkab, uurib ning seostab ühiskonna protsesse ja arengut ning aitab võimaluste piires probleemidele lahendusi leida; 3) omandab majandusliku mõtlemise alused ja oskuse toimida turumajanduse tingimustes; 4) mõistab riiklikult reguleeritud maksusüsteemide vajalikkust riigi toimimisel ning käitub õigusteadliku, kohusetundliku ja oma riigi käekäigust hooliva kodanikuna; 5) põhjendab ning kaitseb oma seisukohti ja valikuid argumenteeritult ning osaleb arutelus ja väitluses; oskab eristada emotsionaalseid ja poliitiliselt kallutatud hinnanguid objektiivsest tõest; austab igaühe õigust isiklikule arvamusele ning sõnavabadusele; 6) hangib eesmärgipäraselt teavet ühiskonna kohta erinevatest allikatest, suudab seda tõlgendada, üldistada, kriitiliselt hinnata, talletada ja edastada, järgides seejuures autoriõigust.
Kursuse lühikirjeldus	Ühiskonna majandamine Riik ja majandus. Ühiskonna tootmistegurid: looduslikud ressursid, kapital, inimressursid, ettevõtlikkus. Majandussüsteemid. Majanduse sektorid, nende arengutrendid. Ettevõtlus. Riigi roll majanduse korraldamises. Euroopa Liidu roll Eesti majanduses. Euro. Majandusarengu tsüklilisus. Väliskaubanduse piirangud. Makromajanduslikud põhinäitajad: sisemajanduse kogutoodang, eelarvetasakaal, inflatsioon, tarbijahinnaindeks. Impordi-eksporti tasakaal. Riigi välisvõlg. Fiskaalpoliitika. Riigieelarve. Maksukoormus. Maksud. Tööturg ja hõive. Töäjõud ja mitteaktiivne rahvastik. Tööturg. Rollid tööturul. Tööhõive. Tööpuudus, töøjõupuudus. Hõivepoliitika Eestis ja Euroopa Liidus. Aktiivsed ja passiivsed tööturumeetmed. Tööränne. Tööseadusandlus. Ettevõtlust, töösuhteid ja intellektuaalse omandi kaitset reguleerivad olulisemad õigusaktid. Tarbimine ja investeerimine. Üksikisik turumajanduskeskkonnas. Vajadused, võimalused ja tarbimiskäitumine. Ostukorv. Laenud, laenuriskid. Tarbijakaitse. Investeerimine, aktsiad. Pensionifondid. Nüüdisaja maailma mitmekesisus ja rahvusvaheline suhtlemine. Maailma rassiline, rahvuslik ja religioosne mitmekesisus. Maailma arengu ebaühtlus. Rahvusvahelise suhtlemise põhimõtted ja viisid. Vastuolud tänapäeva maailmas. Riikidevaheline koostöö, vastuolude ületamise võimalused. Rahvusvaheline julgeolek ja koostööorganisatsioonid: G7, OECD, Euroopa Nõukogu, NATO, ÜRO. Üleilmastumine. Globaalprobleemid,

	lahenduste otsingud. Humanitaarõiguse põhimõtted ja olemus; rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumise juhtumid. Lapssõdurid. Illegaalne immigratsioon ja põgenikud. Illegaalne kaubandus.
Kursuse õpitulemused	Kursuse lõpul õpilane: 1) omab ülevaadet nüüdisaegse majanduse toimimisest ja erinevatest majandussüsteemidest; iseloomustab riikide majandusliku suhtlemise põhimõtteid; väärtustab säästva majanduse põhimõtteid; 2) tunneb tarbija ning ettevõtja rolli ühiskonnas, mõistab nende ühis- ja vastandlikke huve; 3) tunneb maksupoliitikat, selle mõju üksikisikule ja ühiskonnale, väärtustab maksude maksmist kui kodaniku ja ettevõtja panust ühiskonna heaolusse; 4) teab oma võimalusi ja oskab käituda tööturul; mõistab elukestva õppe olemust ja vajadust; 5) oskab leida majandusalast teavet, kasutada selle töötlemiseks asjakohaseid statistilisi meetodeid ning esitada tulemusi suuliselt, visuaalselt ja kirjalikult; 6) tunneb töösuhteid ja intellektuaalse omandi kaitset reguleerivaid olulisemaid õigusakte; 7) teab ja kasutab kontekstis mõisteid majandusressurss, turumajandus, segamajandus, makromajanduspoliitika, fiskaalpoliitika, rahapoliitika, ühishüve, SKT, inflatsioon, THI, import, eksport, proportsionaalne ja progressiivne tulumaksusüsteem, otsene ja kaudne maks, sotsiaalkindlustusmaks, töötuskindlustusmaks, brutopalk, netopalk, varimajandus, ümbrikupalk, tööturg, tööhõive, tööpuudus, tööjõupuudus, aktiivsed ja passiivsed tööturumeetmed, heitunu, innovatsioon, tööstusomand, autoriõigus, indikatiivne ostukorv, tarbijakaitse, tööandja, töövõtja, toll, Euroopa ühisturg, euro. 8) teab tähtsamaid globaalprobleeme; iseloomustab nüüdismaailma põhiprobleeme ja arengutendentse; osaleb ühiskonna arengu aruteludes ning mõistab rahvusvaheliste kodanikualgatuse projektide tähtsust probleemidele osutamisel ja nende lahendamisel; 9) analüüsib poliitiliste konfliktide põhjusi ja tagajärgi ning pakub konfliktide ületamiseks argumenteeritud lahendusi; 10) tunneb humanitaarõiguse norme, nendest tulenevaid piiranguid ja kaitset; austab elu ja inimväärikust.
Hindamine	Õppes hinnatakse õppeperioodi või temaatika õpitulemuste saavutatust eristavalt (protsendid) ja mitteeristavalt (arvestatud/mittearvestatud). Kursus hinnatakse kokkuvõtvalt eristavalt (viiepallisüsteemis+märkuste lahtris protsent). Kursusehinnet arvestatakse ajaloo kooliastme hinde väljapanekul. Kursusehinde moodustavad kontrolltööd ja/või protsessi hindavad tööd perioodi jooksul või arvestus perioodi lõpus. Aineõpetaja täpsustab õppeinfosüsteemis kursuse 1. sissekandes vastavate tööde arvu ning hinde kujunemise viisi.
Õppematerjalid	Raudla, H. (2009) Ühiskonnaõpetus gümnaasiumile, II osa

	Eesti Vabariigi põhiseadus
Kirjandus (soovituslik kirjandus)	Eesti Statistikaamet (ESA) https://www.stat.ee/ Eesti inimarengu aruanne (EIA) https://www.kogu.ee/tegevus/olemus-ja-roll/eesti-inimarengu-aruanne/ Inimõiguste keskus https://humanrights.ee/teemad/inimoigused-eestis/ Eesti Pank http://www.eestipank.ee/ Mecometer http://mecometer.com Riikide välisvõlg http://www.nationaldebtclocks.org/debtclock
Kursuse väljund	Ühiskonnaõpetuse olümpiaad, koolieksam, MISA viktoriin, Riigikohtu kaasuskonkurss